

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
44

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

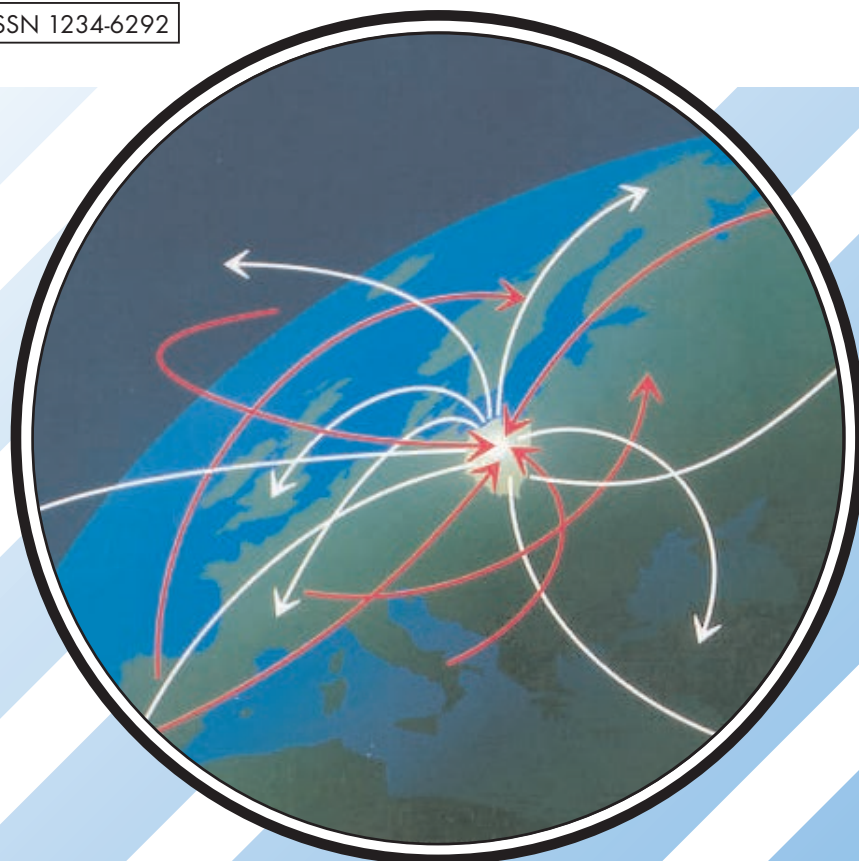
P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

WRZESIEŃ 2016

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz., Ark. wyd. 8,7

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	8
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	18
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	18
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	24
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	30
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	33
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	39
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	43
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	47
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska</i>	51
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	53
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	57
11. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	60
12. Wyroby alkoholowe <i>mgr Katarzyna Rola</i>	64
13. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	69
14. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	71
Aneks	74

W pierwszej połowie 2016 r. wpływy z eksportu wyniosły 90,5 mld EUR, a wydatki na import 86,3 mld EUR¹. W porównaniu z analogicznym okresem 2015 r., wartość eksportu wzrosła o 2,1%, a importu zmalała o 0,2%. Nadwyżka wyniosła 4,2 mld EUR (2,2 mld EUR w pierwszej połowie 2015 r.).

W handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi zarysowały się niekorzystne tendencje. Dynamika wzrostu eksportu znacznie zmalała, a importu minimalnie się zwiększyła. W pierwszej połowie 2016 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r., wartość eksportu rolno-spożywczego zwiększyła się o 1,1% do 11,6 mld EUR, a importu o 4,6% do 8,1 mld EUR. W rezultacie nadwyżka zmalała o 3,6% do 3,4 mld EUR, wobec 3,7 mld EUR przed rokiem. Niekorzystnie na wymianę handlową oddziaływała sytuacja w kraju po zbiorach w 2015 r. (zmniejszenie nadwyżek) oraz zmniejszenie dynamiki popytu importowego na rynkach docelowych. Rozwój handlu hamowały także ograniczenia administracyjne (rosyjskie embargo) oraz weterynaryjne (zakaz wprowadzony w związku z afrykańskim pomorem świń). Na wyniki polskiego handlu produktami rolno-spożywczymi miały wpływ ponadto spadek cen na światowych rynkach oraz osłabienie złotego względem USD i euro. Spadek cen światowych przełożył się na niższe ceny transakcyjne, co ograniczało dynamikę w ujęciu wartościowym. Osłabienie złotego spowodowało zmniejszenie dynamiki wyrażonej w euro. W krajowej walucie wartość eksportu rolno-spożywczego zwiększyła się o 5,4%, importu o 8,9%, a nadwyżka zmalała się o 2,1%.

Dodatnie saldo w handlu żywnością ma bardzo duże znaczenie w bilansie polskiego handlu zagranicznego. W analizowanym okresie udział eksportu rolno-spożywczego w eksporcie ogółem pozostał bez większych (12,9%), a importu zwiększył się o 0,3 pkt. proc. do 9,4%.

Ponadto, poprzez zagospodarowanie nadwyżek, wymiana handlowa korzystnie oddziałuje na koniunkturę w rolnictwie i wielu branżach przemysłu rolno-spożywczego. Ekspert produktów rolno-spożywczych jest bardzo ważnym kanałem zbytu krajowych produktów spożywczych oraz poważnym źródłem wpływów krajowego przemysłu spożywczego. Uwidoczniło się to w sytuacji, kiedy polskie produkty rolno-żywnościowe zostały objęte zakazem eksportu na tak ważny rynek, jakim jest Rosja. W ostatnich latach ponad 40% wartości sprzedaży tego sektora pochodziło z eksportu, wobec dwudziestu kilku procent przed sześcioma laty i kilkunastu procent w okresie poprzedzającym wejście do UE.

W pierwszej połowie 2016 r. nastąpił wzrost obrotów z większością grup państw. Odmienna tendencja widoczna była w eksporcie do krajów rozwijających się oraz w imporcie z pozostałych krajów rozwiniętych. Szczególnie duży był wzrost sprzedaży na rynki krajów pozostałych krajów rozwiniętych oraz EFTA. Obroty z UE zwiększyły się tylko nieznacznie. Ponownie rósł eksport do WNP (głównie na Białoruś).

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi partnerami handlowymi były, skupiające około trzy czwarte obrotów, kraje UE. W eksporcie zmalało przede wszystkim znaczenie krajów rozwijających się, a wzrosło pozostałych krajów rozwiniętych, WNP i UE. Po stronie importu zmiany były niewielkie. Rosyjskie embargo skutkowało nasileniem działań mających na celu wzmocnienie pozycji na dotychczasowych rynkach zbytu oraz przede wszystkim poszukiwanie nowych rynków (dywersyfikacja sprzedaży). W imporcie nasiliły się podobne tendencje. W porównaniu z poprzednim rokiem, procesy te jednak straciły na dynamice, co świadczy o końcowej fazie dostosowań. W pierwszej połowie 2016 r. pogorszyły się wyniki handlu z większością ugrupowań, głównie z dużymi partnerami. Poprawę osiągnięto tylko w obrotach z pozostałymi krajami rozwiniętymi i WNP.

W handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi dominują produkty przetworzone. W pierwszej połowie 2016 r. wpływy z ich sprzedaży stanowiły 84,3% wartości eksportu sektora żywnościowego, wobec 82,6% w pierwszej połowie 2015 r. Ich udział w imporcie był również stosunkowo duży i w porównaniu z pierwszą połową 2015 r. wzrósł z 65,7 do 66,4%. Wartość eksportu produktów przetworzonych zwiększyła się o 3,2% do 9,7 mld EUR, a importu o 5,6% do 5,4 mld EUR. Nadwyżka w obrotach tymi produktami zwiększyła się o 17 mln EUR do 4,3 mld EUR. Ekspert produktów rolnictwa zmalał o 8,8% do 1,8 mld EUR, a import wzrósł o 2,6% do 2,7 mld EUR. Tym samym deficyt zwiększył się o 246 mln EUR do 913 mln.

W pierwszej połowie 2016 r. największe nadwyżki zanotowano w handlu mięsem i podrobami – drób i wołowina (1,3 mld EUR). Duże nadwyżki były generowane także w handlu tytoniem i papierosami (626 mln EUR), przetworami owocowymi (574 mln EUR), wyrobami cukierniczymi (516 mln EUR), przetworami mięsnymi (400 mln EUR), produktami mleczarskimi (370 mln EUR), przetworami zbożowymi (311 mln EUR), oraz zbożami (277 mln EUR). Największy deficyt wystąpił w handlu śrutami i maku chami (392 mln EUR), świeżymi owocami (294 mln EUR), świeżymi warzywami (207 mln EUR), żywymi zwierzętami (204 mln EUR), rybami (137 mln EUR) oraz kawą, herbatą i kakao (125 mln EUR).

W pierwszej połowie 2016 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r., nieznacznie zmalała dynamika wzrostu eksportu produktów zwierzęcych, a eksport produktów roślinnych się zmniejszył. Wywóz tych pierwszych osiągnął 4,4 mld EUR i był o 3,2% większy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Ekspert produktów roślinnych było mniejszy o 0,9% i wyniósł do 6,5 mld EUR. Spośród produktów zwierzęcych zmalał wywóz przetworów mleczarskich i zwierząt żywych, ale zrównoważył to z nawiązką wzrost

¹ Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów I-VI 2016 r., GUS, Warszawa, 12.08.2016 r.

eksportu pozostałych produktów pochodzenia zwierzęcego, w tym szczególnie ryb i przetworów rybnych oraz mięsa i przetworów mięsnych. W eksporcie produktów roślinnych zmniejszyła się przede wszystkim sprzedaż zbóż, tytoniu i papierosów, śruty rzepakowej i rzepaku.

W imporcie odnotowano wzrost obrotów produktami zwierzęcymi (o 5,2% do 2,4 mld EUR) oraz produktami roślinnymi (o 3,8% do 5,2 mld EUR). Zwiększył się import większości grup produktów zwierzęcych, z wyjątkiem żywych zwierząt, mięsa oraz podrobów. Wzrósł przywóz większości grup produktów roślinnych, w tym szczególnie wód i napojów gazowanych, cukru i wyrobów cukierniczych, zbóż i przetworów zbożowych oraz alkoholi. Zmalał import śrut i makuchów, roślin ozdobnych, owoców i przetworów owocowych.

W drugiej połowie 2016 r. i w pierwszej połowie 2017 r., głównymi czynnikami, które będą utrudniały eksport produktów rolno-spożywczych będą: powolna poprawa sytuacji gospodarczej u głównych partnerów handlowych Polski, poprawa relacji popytu do podaży i tym samym wzrost nadwyżek na unijnych rynkach, niskie ceny produktów rolnych na światowych rynkach, restrykcje w handlu wprowadzone przez Rosję oraz ograniczenia związane z afrykańskim pomorem świń. Duże znaczenie w tym względzie będzie miała sytuacja na krajowych rynkach, a w szczególności mały wzrost lub zmniejszenie nadwyżek na krajowych rynkach produktów roślinnych po zbiorach w 2016 r. oraz spadek produkcji wołowiny, co będzie limitowało możliwości eksportu. Korzystne na eksport będzie oddziaływać konkurencyjność polskich produktów na rynkach docelowych powodowana przez przewagi cenowo-kosztowe

jak również korzystny kurs wymiany złotego do euro i dolara USA, a także możliwość osłabienia euro do dolara USA.

W całym 2016 r. wpływ z eksportu mogą zwiększyć się o 1,1% do 24,1 mld EUR. W nieco większym stopniu wzrosną wydatki na import (o 3,3% do 16,6 mld EUR). Nadwyżka w handlu produktami rolno-spożywczymi w 2016 r. jest szacowana na 7,6 mld EUR, wobec 7,8 mld EUR w 2015 r.

Przewiduje się, że wartość eksportu produktów rolno-spożywczych ogółem w pierwszej połowie 2017 r. może osiągnąć około 12,0 mld EUR i być o ponad 4% większa od wartości z pierwszej połowy 2016 r. Wydatki na import zmaleją o ponad 1% do 8,0 mld EUR. Nadwyżka obrotów może ukształtować się w granicach 4,0 mld EUR, wobec 3,4 mld EUR w analogicznym okresie 2016 r.

SUMMARY

In the first half of 2016, earnings from the export amounted to EUR 90.5 billion and expenditure on the import – EUR 86.3 billion¹. When compared to the same period of 2015, the value of the export increased by 2.1% and the import decreased by 0.2%. The surplus amounted to EUR 4.2 billion (EUR 2.2 billion in the first half of 2015).

Adverse trends in foreign trade in agri-food products emerged. The growth rate of the export significantly decreased while that of the import slightly increased. In the first half of 2016, the value of the agri-food export increased by 1.1% to EUR 11.6 billion and the import – by 4.6% to EUR 8.1 billion compared to the same period of 2015. As a result, the surplus decreased by 3.6% to EUR 3.4 billion against EUR 3.7 billion last year. Trade was adversely affected by the domestic situation after the harvest in 2015 (reduc-

tion in surpluses) and a decline in the dynamics of import demand in the target markets. The development of trade was hindered also by administrative restrictions (Russian embargo) and veterinary restrictions (ban imposed in connection with African swine fever). The results of Polish trade in agri-food products were also affected by a decline in prices in world markets and the weakening of PLN against USD and EUR. The decline in world prices resulted in lower transaction prices which limited dynamics in terms of value. The weakening of PLN led to a decrease in dynamics expressed in EUR. In the domestic currency, the value of the agri-food export grew by 5.4%, the import – by 8.9%, while the surplus decreased by 2.1%.

The positive balance of trade in food is very important in the balance of Polish foreign trade. In the analysed period, the share of the agri-food export in the total export remained without major changes (12.9%) while that of the import

increased by 0.3 percentage points to 9.4%. Furthermore, trade has a beneficial impact on the economic situation in agriculture and many agri-food industry sectors through surplus management. The export of agri-food products is a very important sales channel for domestic food products and a major source of earnings of national food industry. This was evident in a situation when Polish agri-food products were covered by the ban on the export to an important market such as Russia. In recent years, over 40% of the value of sales in this sector has come from the export compared to more than twenty percent six years ago and more than a dozen percent in the pre-EU accession period.

In the first half of 2016, there was an increase in trade with the majority of the groups of states. A different trend was visible in the export to developing countries and in the import from other developed countries. Growth in sales to the markets of other developed countries

¹ Foreign trade turnover in total and by countries in January-June 2016, CSO, Warsaw, 12 August 2016.

and the EFTA was particularly strong. Trade with the EU increased only slightly. The export to the CIS (mainly to Belarus) was growing once again.

As in previous years, the main trade partners, which represented approx. three quarters of trade, were the EU countries. In the export, the importance of, first of all, developing countries decreased while that of other developed countries, the CIS and the EU increased. In case of the import, changes were minor. The Russian embargo resulted in the intensification of activities aimed at strengthening the position in the existing export markets and, above all, searching for new markets (diversification of sales). Similar trends increased also in the import. When compared to the previous year, these processes, however, lost their dynamics which is indicative of the final phase of adjustments. In the first half of 2016, results of trade with the majority of groups, mainly with large partners, worsened. Only trade with other developed countries and the CIS improved.

Processed products dominate in foreign trade in agri-food products. In the first half of 2016, earnings from their sales accounted for 84.3% of the value of the food sector export compared to 82.6% in the first half of 2015. Their share in the import was also relatively large and, compared to the first half of 2015, increased from 65.7 to 66.4%. The value of the export of processed products increased by 3.2% to EUR 9.7 billion while that of the import – by 5.6% to EUR 5.4 billion. The surplus in trade in these products increased by EUR 17 million to EUR 4.3 billion. The export of agricultural products decreased by 8.8% to EUR 1.8 billion and their import increased by 2.6% to EUR 2.7 billion. The deficit thus increased by EUR 246 million to EUR 913 million.

In the first half of 2016, the largest surpluses were recorded in trade in meat and offal – poultry and beef (EUR 1.3 billion). Large surpluses were generated also in trade in tobacco and cigarettes (EUR 626 million), fruit products (EUR 574 million), confectionery (EUR 516 million), meat products (EUR 400 million), dairy products (EUR 370 million), cereal products (EUR 311 million) and cereals (EUR 277 million). The highest deficit was recorded in trade in middlings and oil-cakes (EUR 392 million), fresh fruit (EUR 294 million), fresh vegetables (EUR 207 million), live animals (EUR 204 million), fish (EUR 137 million) as well as coffee, tea and cocoa (EUR 125 million).

In the first half of 2016, compared to the same period of 2015, the growth rate of the export of animal products slightly decreased and the export of crop products decreased. The export of the former reached EUR 4.4 billion and was higher than in the same period of the previous year by 3.2%. The export of crop products was lower by 0.9% and amounted to EUR 6.5 billion. As regards animal products, the export of dairy products and live animals decreased, but it was more than offset by an increase in the export of other animal products, primarily fish and fish products as well as meat and meat products. In the export of crop products, primarily the sale of cereals, tobacco and cigarettes, rapeseed middlings and rapeseed decreased.

In the import, there was an increase in trade in animal products (by 5.2% to EUR 2.4 billion) and crop products (by 3.8% to EUR 5.2 billion). The import of most groups of animal products, excluding live animals, meat and offal, increased, so did the import of most groups of crop products, primarily water and carbonated drinks, sugar and confectionery, cereals and cereal products

as well as alcohols. The import of middlings and oil-cakes, ornamental plants, fruit and fruit products decreased.

In the second half of 2016 and in the first half of 2017, the main factors that will hinder the export of agri-food products will be as follows: slow economic recovery of Poland's major trading partners, an improvement in demand-supply ratios and thus an increase in surpluses in EU markets, low prices of agricultural products in world markets, trade restrictions imposed by Russia and restrictions in connection with African swine fever. The situation in domestic markets and, in particular, a small increase or a decrease in surpluses in domestic markets of crop products after the harvest in 2016 and a decline in beef production, which will limit export opportunities, will be of great importance in this regard. The competitiveness of Polish products in target markets caused by price-cost advantages as well as a beneficial exchange rate of PLN to EUR and USD as well as the possibility of weakening of EUR against USD will have a beneficial impact on the export.

Throughout 2016, earnings from the export may increase by 1.1% to EUR 24.1 billion. Expenditure on the import will increase slightly more (by 3.3% to EUR 16.6 billion). The surplus in trade in agri-food products in 2016 is estimated at EUR 7.6 billion compared to EUR 7.8 billion in 2015.

It is expected that the value of the export of agri-food products in total in the first half of 2017 may reach approx. EUR 12.0 billion and be more than 4% higher than that in the first half of 2016. Expenditure on the import will decrease by more than 1% to EUR 8.0 billion. The trade surplus may reach approx. EUR 4.0 billion, when compared to EUR 3.4 billion in the same period of 2016.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukąż się:

1. Rynek mleka (51) • wrzesień 2016,
2. Rynek pasz (38) • wrzesień 2016,
3. Rynek drobiu i jaj (50) • październik 2016,
4. Rynek zbóż (51) • październik 2016,
5. Rynek ryb (25) • październik 2016,
6. Rynek mięsa (51) • październik 2016,
7. Rynek rzepaku (50) • listopad 2016,
8. Rynek ziemniaka (43) • listopad 2016,
9. Popyt na żywność (17) • listopad 2016,
10. Rynek wyrobów alkoholowych (4) • listopad 2016,
11. Rynek owoców i warzyw (49) • grudzień 2016,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (45) • kwiecień 2017,
13. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (44) • kwiecień 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2016 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1234-6292

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2016 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>